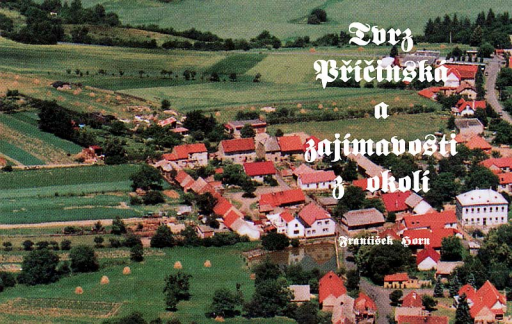

An aerial photograph of a village with numerous houses featuring red-tiled roofs. The village is surrounded by lush green fields and rolling hills. The text is overlaid on the right side of the image.

Dvůz Přičínská

a

zajímavosti z okolí

Brantišek Horn

Dvz Přičinská a zajímavosti z okolí

František Horn

2007

TROCHU

HISTORIE

PROČ ?

Bez ní to totiž dost dobře nejde. Jinak bychom i ty nejdokonalejší a nejvíce obdivuhodné výdobytky naší lidské civilizace, které byly získány za existence lidstva a kultury, brali na vědomí jako zcela něco samozřejmého, zcela všedního a normálního. Následným přístupem potom, co je samozřejmé pro náš lidský životní standard a styl, toho si nijak zvláště nepovažujeme. Nepovažujeme proto, jelikož si myslíme, že na to máme právo a nárok, že nám to vlastně a přirozeně patří, přestože je majitelem zcela někdo jiný. Zvláštní to nemoc této lidské společnosti v současnosti i éře jeho bytí. To vzbuzuje zdání, že někteří snad mohou vše, pokud přičichnou k síle moci.

Historie je ostatně odvěký přírodní zákon, který – s výjimečnou ohleduplností – dává člověku, jako lidskému tvorovi příležitost, překročit alespoň v jednom, jediném smyslu konečnou hranici jeho smrtelného a vždy subjektivního, to je jeho vlastního, krátkodobého bytí. Jednak nám připomíná povinnost, povinnost vděčnosti vůči předkům, kteří nám darovali život a po nichž bylo něco kulturního zachováno ve sledu celých generací a za druhé, a to je snad ještě důležitější, že toto poznání nám umožňuje mnohem plněji vnímat význam, poslání, ba dokonce i budoucí perspektivu této historie i jejích hranic v oblasti lidstva.

Lidstvo se však neřídí zákony, které pro něj přinášejí to nejlepší. Není nic platno psát rady „jak na to ...“, protože lidé vědí, ale nedbají. Někteří tvrdí, že to jinak nejde, ale je to zcela zřejmé matení. Muselo by dojít k podstatné změně základní psychiky člověka. Změnit ji, to neznamena pochopit zákony civilizace, ale naopak, poznat a pochopit zákony přírody. Dokázat se v sobě potkat s přírodou a začlenit se do jejího řádu a harmonie, v souladu s vědeckotechnickým vývojem a neškodit a ničit vytvořené kulturní hodnoty.

My, lidští tvorové, zvyklí posuzovat běh času měrou svého vlastního bytí, tedy délkou svého života, je sto let velmi dlouhá doba a tisíc let doba skoro nepředstavitelná. Nemilosrdný běh času potom dokáže překrýt rouškou zapomnění i nejdůležitější a nejméně přehlédnutelné projevy minulých dob, které by nás jakoby nezajímaly.

Obr. 1 : Obrys tvrze Příčinské, patrný z leteckého snímku obce v místech zvaných „Dvůr“.

Proto příspěvkem ke stržení této roušky zapomnění má posloužit následující povídání, aby se dostalo do povědomí širší veřejnosti, neb osvěta je nedostatečná, či spíše není o ni projevován přílišný zájem. Lidská společnost je zahlcována tzv. bulvárem, některým zcela postačujícím k žití a některým přímo vyhovujícím, hlavně pokud se to netýká přímo jich či s ohledem z toho plynoucích zisků, pro skupinu jinou.

POČÁTEK SÍDEL.

Široké okolí je velmi zajímavým dějištěm českých dějin.

Před založením Křivoklátu, bylo sídlo loveckého úřadu v lesích na východ a jihozápad od Prahy u Zbečna, snad na knížecím loveckém hrádku Jivno, o kterém se hovoří prvně již roku 1003. O dva roky později se připomíná i ves Zbečno. Roku 1100 byl v lesích u Zbečna při návratu z lovu, zákeřně zavražděn kníže Břetislav II. Po přenesení úřadu na nově postavený Křivoklát zdejší hrádek zaniká.

Křivoklát je jedním z nejznámějších českých hradů a je založen českým panovníkem, buď Přemyslem Otakarem II. , nebo Václavem I. v první polovině 13. století poblíže hradiště, které je připomínáno již roku 1110. Po zrušení hradiska Hlavačov, snad správního centra kraje, kde byla vydána listina kapitule Vyšehradské roku 1252 na zřízení kaple sv. Vavřince na Petříně, datovanou v Lišanech králem Václavem I. Současný stav vědomostí, kdy historické zprávy z období předbělohorského jsou velmi kusé a nutno je skládati jako skládanku a spojovat do souvislostí v historickém následném přehledu jako velmi složitou skutečnost.

Obr. 2 : Pohled z dávného loveckého hrádku „Jivno“ na hladinu Klíčavy.

Zříceniny Jivna (foto A. Krško, SOkA Rakovník)

Obr. 3 : Zachycené zříceniny loveckého hradiště v podzimní náladě.

Obr. 4 : Zřícenina loveckého hrádku „Jenčov“ nedaleko Zbečna jako lovecký hrádek „Jivno“.

Do psané historie nastupuje např. Týřov za okolností roku 1249, kdy je zde Václavem I. zajat kralevic Přemysl a předáci panské vzpoury. Hrad musel být již dokončen a k jeho založení mohlo tedy dojít počátkem vlády Václava I. okolo roku 1230. Roku 1250 odtud král Václav I. vyráží do kostela na Velízi u Kublova, kde pasuje na rytíře vladaře Medvěda, patrně správce přemyslovského hvozdu. Roku 1252 je dokladována listinou pro kostel v Litoměřicích opět přítomnost krále na Týřově.

Další následná vláda Přemyslovců nemá o Týřovu žádnou zmínku, což je pravděpodobně averze Přemysla Otakara II. k místu nedůstojného zajetí a věznění v roce 1249. Tento král dával přednost Křivoklátu a novému hradu Nižburku (Nižboru).

Jak bylo organizováno zázemí hradu ve 13. století, nejsou k dispozici žádné písemné prameny. Nepochybně právě u hradu Týřova jej tvořilo rozsáhlé území od hradu Křivoklátu v dlouhém pásu až po okolí Kožlan a hradu

Angerbachu u Kožlan a manské povinnosti, ukládané podléhajícím dvorům. Sem by mohla tedy přináležet i manská povinnost Příčiny, kterou později převzal roku 1325 darem od Lucemburků Kunrád ze Šanova.

PRVNÍ ZÁZNAMY.

Uvědomění si skutečnosti, že je nutností zachování si povědomí i o středověku našeho domova a okolí, jeho dějin, není lehkým a jednoduchým úkolem. Vztah naší veřejnosti k zachování památek nedosahuje obecně potřebné úrovně, běžné ve vyspělých evropských zemích. Celá řada památek je přímo úmyslně ničena, některé i zcela nechtěně.

Doba, kdy do předních hospodářských pozic nastupují města po přechodu od dřívějšího feudálního světa zemědělské šlechty, přináší šestnácté století po husitských válkách. Ve společnosti získává větší cenu člověk, který si dovede rychleji a více vydělat, než majitel polí, jež vynášejí mnohem pomaleji než výroba a peněžnictví. Stále jsou vymýšleny nové a nové způsoby peněžních zisků. Jak příhodné i pro současnost.

Obr. 5 : Letecký snímek zřícenin královského hradu „Týřov“.

Obr. 6 : Pohled přes „Týřov“ do krajiny směrem ku Příčině, která je v dáli za horizontem.

Obr. 7 : Kostel na „Velízi“ nedaleko Kublova, místo zmiňované k roku 1250 účasti krále Václava I.

Tento svět je povahou světský, vzdalující se od tradic jak náboženských, tak i kulturních, zajímajících se spíše o hmotnou stránku života pozemského a jeho krásy a jednotlivce, kteří jsou jejich spolutvůrcem. Co k tomu dodat ? Kdosi jednou řekl, že „...moc chutná moc...“ Platnost tohoto rčení je snad rovněž od počátku existence lidstva.

B Í L Á H O R A .

Historické začátky jsou přervány hrou smrti na bojištích třicetileté války let 1618 – 1648. Na samém jejím počátku byl odboj českých protestantských stavů poražen a Habsburský vítěz tohoto nelítostně využívá. Vůdcové povstání jsou popraveni, většina zemských svobod zrušena. Vláda byla soustředěna do rukou absolutistického panovníka. Provázeno bylo toto zabavováním statků vzbouřenců a germanizací. Kdo se nechce podřídit, je vypovězen ze země. Tím odchází ze země téměř všechna protestantská šlechta, respektive z českých zemí, což je příměr daleko historicky příhodnější. Toto období spadá do období vyhoštění Jana Ámose Komenského. Poměry tehdejší doby též studoval a popsal na Rakovnicku Zikmund Winter a skládal podklady pro sepsání románu „ Mistr Kampánus“ zabývající se nejosudovějšími ději z období kolem Bílé Hory v letech 1612 – 1622. Vycházel z pamětí přívrženců i odpůrců povstání. Mezi přívržence patřil např. Pavel Skála ze Zhoře a svědkem staroměstských poprav byl kněz Rosacio Hořovský.

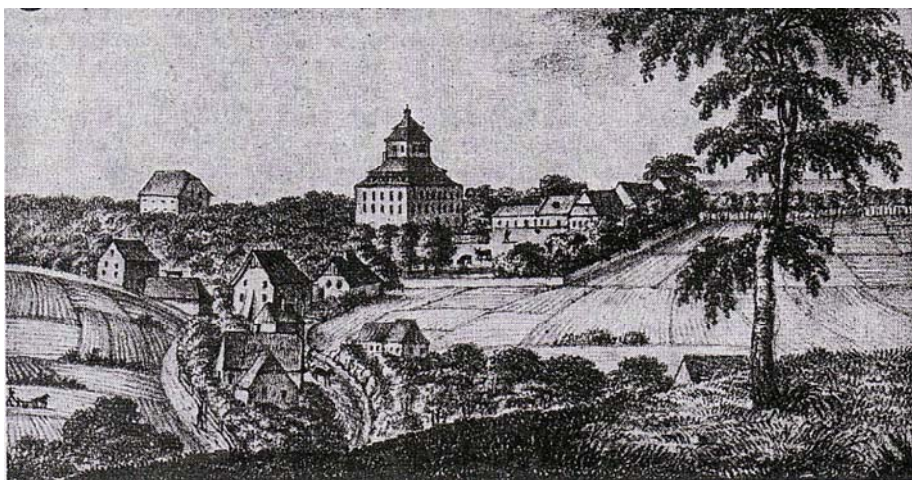

Obr.8 : Místo bojů mezi českými stavby a císařskými na Bílé Hoře a těžká porážka stavů.

Na zkonfiskovaných statcích tzv. „rebelů“ se usadili cizí vrchnosti, většinou Němci a Španělé, aby vládli svým poddaným, kterým nebyla ponechána možnost volby. Selský lid se stává zcela bezprávným, součástí statků a spolu s pozemky a půdou patří svému pánu. Po Bílé Hoře pánu cizí krve i vyznání. Do tohoto období spadají selské bouře, které jsou krutě potlačeny. Začíná se zdát, že politickou porážkou i duchovním zpracováním, dojde k zániku kulturního, objektivního myšlení v nás, lidech.

Máchnutím smrtonosné kose, která setne najednou, jedním rázem vše, co vybujelo nad zem a což je opět právě rovnocenný průměr, odpovídající pobělohorské pohromě a skrývajícím v sobě další, neméně důležitou pravdu, že i sebeničivější práce kose nemůže zasáhnout a zničit podzemní trs kořenů a kořeny posečených rostlin. Je to proto, že z devíti desetin obyvatelstva v zemích království Českého představuje právě tuto skupinu venkovský, poddaný lid. Ač právě on, stihnutý nejkrutějšími a nejvíce strašnými hrůzami války, je právě na něj přenášeno snesení

nejtěžších hospodářských břemen, spolu se sociálním útlakem. Zde právě přežívají odkazy národní tradice, která neustále ožívá v kultuře národního života, čímž je nadále zachovávána.

Obr. 9 : Pohled na zámek na Zhoři, jak vypadal někdy v době největší slávy.

NÁVRAT DO DĚJIN.

Vrátíme-li se však ještě zpět, do doby působení inkvizice v Čechách a na Moravě ve 14. století, při utváření nového náboženství, respektive jeho upevňování ve společnosti, či náhledu, kdy je možno čerpat pouze ze zlomečků vyšetřovacích protokolů z inkvizičního řízení.

Pro představu o rozsahu inkvizičního řízení v předhusitských Čechách, mění náhled nálezy vyšetřovacích protokolů v posledních desetiletích. Koncem 19. století byl znám historikům pouze jediný zlomek akt inkvizitora Havla – dominikánského bratra, jmenovaného papežským inkvizitorem pro Čechy 1. července 1335,

v rozsahu asi poloviny rukopisného listu !!! Další list byl nalezen roku 1957 v Brně. Soubor dále doplňují dva dvoulisty z knihovny rakouského kláštera, znovunalezené r. 1973. Očíslované listy dokumentují, že protokoly byly zapsány nejméně od listu 151 do listu 238, možná od samého počátku rukopisu. Poslední zlomek protokolů z Valdenské inkvizice, který pochází z devadesátých let 14. století a byl zpřístupněn teprve roku 1998.

Protokoly z vyšetřování kacířů vrhají na Lucemburské období českých dějin nečekaný stín. Propočty ukazují, že jenom inkvizitor Havel předvolal před svůj soud asi 4 000, možná však až 10 000 lidí. Havlovo působení přitom spadá do doby spravování a vlády českého krále Karla IV. Hlavní skupinu stíhaných představovali venkované a měšťané, právě síla nejpočetnější.

Toliko několik slov a povídání k účelu zachování tradic, kultury a historie českých kořenů, neboť se v současné době dostáváme někam, kde opět je mysl většiny masírována tím způsobem, že pouze toto je to správné a pobělohorská doba je tím správným mezníkem dějin. Musíme však brát na zřetel i předcházející dění od prvopočátku utváření lidské společnosti.

Obr. 10 : Bývalý zámek na Zhoří v posledním století současnosti.

KU TVRZI PŘÍČINSKÉ.

K obci Příčina a jejích počátcích, bych chtěl po zmínce v úvodu uvést ve sledu tak, jak jsem měl možnost toto prostudovat, dočíst se, či sám naleznout nebo z vyprávění zaslechnout.

Před časy tu stávala tvrz a náležela již zmíněnými službami manskými ke hradu Křivoklátu. Vesnice obsahovala několik vladyckých statků. Z jednoho ze statků se konala tzv. „služba pověžná“ a další manskou povinností zcela zvláštní bylo „otavu do previtu vézt“. Ještě bude o těchto povinnostech hovořeno.

Válečník Kunrád ze Šanova dostal od krále Jana Lucemburského „za povolnou službu“ Lubno s Příčinou roku 1325 a úplné právo na „Horu Příčskou“ i pro potomky. Jeho potomek František a potom syn Jindřich z Příčiny, uváděni též ze Šanova, nebo i z Rakovníka byl roku 1389 místokomorníkem království Českého, a ještě dříve před tímto rokem úředníkem kraje Rakovnického.

Roku 1357 vladyka František z Příčiny dosadil do postaveného kostela sv. Jiří v Lubné, který byl postaven v první polovině 14. století, klerika Jana, boleslavského scholastika, který tu působil do roku 1359. Později potom příslušela Lubná k faře ve Hvozďě.

Zde zápisy do roku 1384 z kostela sv. Jana Křtitele, založeného rovněž v první polovině 14. století, obsahují příslušnosti obcí Senec, Malinová a část Příčiny pod tuto farnost Hvozdeckou, kam z Lubné přešel klerik Jan v roce 1359.

Později v husitských válkách byla fara Hvozdecká zničena a již nebyla obsazena a spadala pod správu Zbečenské farnosti.

Obr. 11 : Kostel sv. Jiří v Lubné, působíště klerika Jana v letech 1357 až 1359

Obr. 12 : Kostel sv. Jana Křtitele ve Hvozď, kam spadala část Příčiny a působišť klerika Jana.

Ve Hvozdeckém kostele se nachází náhrobní kameny ve zdi chrámové z jemného pískovce, mající vztah k naší obci. V roce po r. 1900 ještě jeden s čitelným nápisem:

„...LETHA DEVADESATEHO VMRZEL JEST
MIKVLASS ALEXANDR VROZENEHO
DMOKLSKÝ Z PROSTIBORZE A PODMOKL A NA
PRYECZYNIE.“

V dolejší části uvedeného roku zcela zničený. Před hlavním oltářem je umístěn náhrobní kámen pánů Lhotů ze Sence z roku 1451.

Klerik Jan, dosazený vladykou Františkem doLubné a potom působícím ve Hvozďě, byl dle zápisu z roku 1387 potvrzen za oltářníka při farním kostele v Jindřichově Hradci a zdá se být tato skutečnost velice pravděpodobnou, přestože existuje ještě jeden Hvozď u Manětína, ale vzhledem k funkci zastávané v království vlastníky Příčinské tvrže to odpovídá.

Obr. 13 : Pozdější působiště klerika Jana jako oltářníka – Jindřichův Hradec.

Roku 1454 spolu se Smrkem, tedy s tvrzí a Sadlnem je Příčina připomínána s příslušností ke Křivoklátu. Při roku 1457 se na Příčině připomínají slovušní panoši Mikuláš Lada, Jiří Borně a Václav z Příčiny, jímž od starosty Rakovnického Jiřího z Rakovníka byl zastaven nedoplatek na dvorec „pod cestou do Lužné“. Roku 1461 je potom zaznamenána výpověď mezi Václavem a Janem z Příčiny o nápad po otci jejich skrze „ubrmany“ Vintíře z Hnidous a Jaroše z Panošího Újezda, kdy právě ubrmani jsou prostředníci, či úmluvci. Byli to vážení muži, zvolení k tomu, aby rovnali spory, vzniklé mezi vádicími se stranami. Co vyřknuli, nebylo odvolatelné. A jak je písemně podchyceno „....tak je Janek jeho odbyl, k čemuž Václav spravedliv byl po otci a strýci Pechnisi stalo se v Rakovníku v sobotu nejbližší po novém létě 1461....“

Obr. 14 : Při pohledu z výšky jsou patrný zbytky jednotlivých statků a na místě jsou zbytky ohradních zdí těchto staveb.

Při roku 1524 tu seděl Petr Příčský, který prodal Příčinu Janovi ze Skal a roku 1536 odkázal Jan Sloup Příčský veškeren statek svůj manželce a synu Janovi. Jiný statek tu držela Dorota Příčská a odkázala jej roku 1548 svému muži Žibřidovi z Bolu. Tento zajeal Anně z Vřesovic, majitelce jednoho ze statků v Petrovicích, vdově která je poručnicí svého syna, celý brav 500 skopcův a vydal jí jej po zaplacení „záložného“. Žibřid držel Příčinu až do své smrti roku 1577 celou a připojil k ní 5 lidí v Hostokryjích. Sem také zapadá zmiňovaná povinnost J.M.K. „otavu do previtu vézt“ vázaná k Žibřidovi, i když byla tato povinnost s největší pravděpodobností podstatně starší a byla obnovována a patřila, jak bylo řečeno ke dvoru.

Po něm v Příčinské tvrzi seděl jeho syn Jan Adam z Bolu, který po své tetě, provdané za Petra Portnera z Kugelhofu zdědil tzv. „Dvůr Trnkovský“ v Senomatech. Roku 1599 prodává tvrz i dvůr s 5ti lány dědin, 7mi chalupníky a dědinami a v Hostokryjích 5 lidí, co tu měl Havlu Hrobčickému na Petrovicích. „Dvůr Trnkovský“ v Senomatech prodal roku 1605 Alexandru Krakovskému z Kolovrat v tisíci kopách. Žil potom odtud mimo kraj Rakovnický. O potomcích jeho není známo ničeho. Odtud sdílela Příčina osudy s Petrovicemi, tedy od roku 1599.

Jak dále Renner píše ve své knize, kde že stávala tvrz není známo. Dvůr se zachoval rozparcelován. Na ploše jeho stojí několik usedlostí. Zdi hradební jsou dosti silné a přes dva metry vysoké. Část je patrna ještě dnes v řadě domů směrem východním k bývalé budově školy. Rovněž také na straně severní jsou patrné zbytky zdí, které tvrz obklopovaly. Jak je dále v uváděné knize popsáno, že zahrady ke dvoru náležející jsou dosud zachovány, tedy v době sepisování kolem roku 1900, či po tomto roce následujícím. Je zde rovněž zmínka o místě, kde stával ovčín, ... jež označují pamětníci..., dnes již ovšem zapomenuto.

Budeme-li vycházet z místních názvů, kde se říká „Ve dvoře“ či „V brance“, jsou tyto místní pojmenování užívány snad od nepaměti. Je možno s jistotou tvrdit, že souvisejí právě s původní tvrzí.

Obr. 15 : Pohled z Příčské hory k Senomatům, kde získal Žibřid tzv „Dvůr Trnkovský“.

. Při prováděných stavebních úpravách, byla nalezena část snad hradby se střílnou, nebo možná bašta. Při prorážení okna k budově školy bylo právě naraženo na zazděnou střílnu, na bocích obílenou. Hluboké základy při hloubení sklepa a pro případnou orientaci obvodové kameny těchto zbytků stavby byly ponechány ve sklepu pod č.p. 39. Rovněž tak jakýsi trativod, či vodoteč, obložená břidlicí se nachází na dvoře uvedeného popisného čísla pod zámkovou dlažbou a vede k místu, kudy dříve probíhala sběrná stružka od pravděpodobné kaple, respektive klenby stavby, v obvodu ohrazení tvrze ve směru severním. Dnes tudy vede svod povrchových vod. Tento trativod vedl od místa, kde pod jilmem, který již dnes nestojí, byla jakási studánka, či pramen, dnes zasypaná, snad v obvodu dřívější tvrze, směrem k „Brance“.

Zbytky klenby se nacházejí v č.p. 33 a 34 a sloužila s největší pravděpodobností snad v nějaké kapli, či podobném zařízení tvrze. Tato klenba byla objevena také při prováděných stavebních pracech a snešení tzv. „balenky“ tj. baleného stropu z kulatin a slámy, spojené červenicí a byla majitelem zachována, včetně čnějících kamenů obvodové zdi, což budiž majiteli přičteno ku cti a chvále.

Obr. 16 : V tomto objektu se nachází zachovaná klenba, patřící s největší pravděpodobností k původní stavbě uvnitř ohrazení Příčinské tvrze.

Vraťme se však zpět do kolotu dějin a doby velmi pohnuté, následující právě po roce 1400, kdy celá řada dění je nutná vzít v potaz, neboť se formovala právě v nedalekém okolí. Jak bylo uvedeno již v odstavci o

provádění inkvizice na konci 14. století. Na Krakovci pobýval mistr Jan Hus roku 1414 před odchodem na koncil, kde jej hostil Jindřich Lefl z Lažan, byl přívržencem husitů a o němž bude ještě hovořeno na jiném místě.

Obr. 17 : Pohled na osadu Žďáry, která byla kdysi součástí obce Příčina, jedno katastrální území.

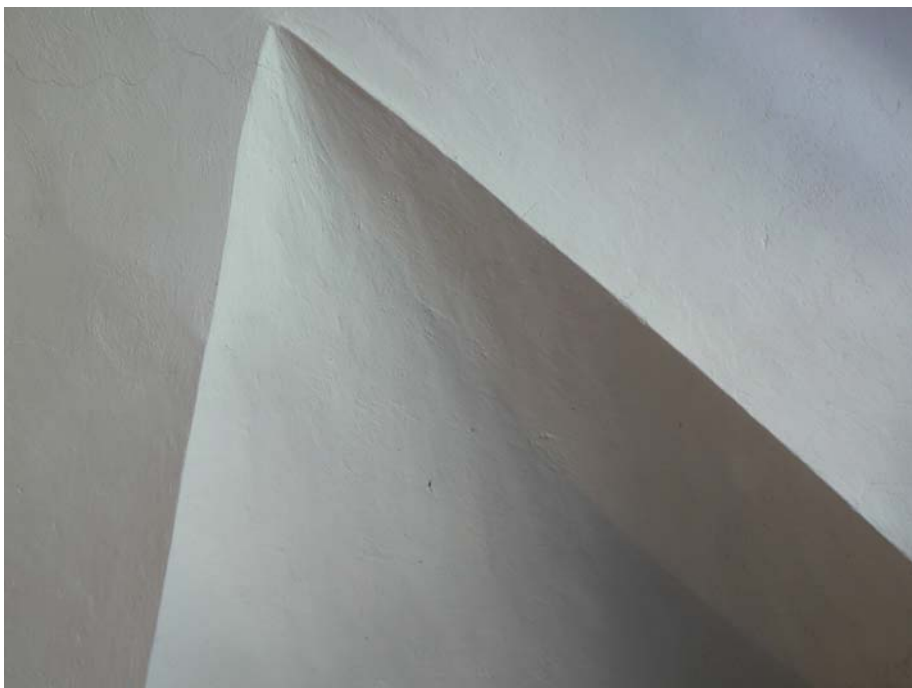
Obr. 18 : Čnějící kameny z ohraničení kolem tvrze Příčinské, na straně severní.

Obr. 19 : Obrys bývalé klenby v původním č.p. 34

Obr. 20 : Tvar klenby též v původním čp. 34 .

Obr. 21 : Část zachované klenby .

Obr. 22 : Část klenby po vstupu do bývalého čp. 33.

Z DALŠÍCH ZAJÍMAVOSTÍ.

Oblast od Skryj po Týřovice a Hracholusky a okolí žila kdysi „z kamene“. V sedmnáctém století zkoušeli opět různí dobrodruzi rýžovat zlato, jako kdysi jej zde nacházeli Keltové. Efektivnější však byla těžba kamence a kyzových břidlic, sloužících pro výrobu kyseliny sírové. Největším ložiskem proslul vrch Valachov u Hracholusk. Nad Tyterským potokem se otevírá vrchol vylámané jeskyně, dnes chráněná technická památka, spolu se štolami ke Skřivani, viditelné nejlépe z vrchu Valachova pod Skřivani.

Na levém břehu Berounky za Týřovicemi, kdesi mezi osadami Hracholusky a Hřebečnický stála kdysi právě na konci 14. století tvrz Pístný, tak jako Příčina. Toto zajímavé místo, vysoko na náhorní planině, s výhledem na Týřovské útesy a Čertovu skálu právě vyjadřuje jakoby dramatický svár mezi harmonií a divokostí. Sem zapadá zaniknuvší tvrz Pístný. Zde v nepříliš bohaté vladyské rodině se někdy kolem poloviny, či ve druhé polovině 14. století narodil syn Mikuláš. Jak někteří uvádějí, že z neznámých důvodů, ale znalost místních poměrů dotvrzuje, že snad proto, že okolní krajina žila z kamene, si říkal také Mikuláš „De Lapis“, čili z kamene, jak je možno čerpat z historických pramenů. Měl v erbu kruh s křížem o třech ramenech. Pak se začal psát Mikuláš z Husi a šlo o jednoho z prvních vůdců husitského hnutí, či revoluce. Právě on stál v čele celého hnutí a Jan Žižka byl z počátku jen jeho pobočníkem, tedy na samém prvopočátku, jak jsou potvrzovány některé domněnky.

Nejstarší zprávy písemné o tvrzi Pístný v katastru obce Hřebečnky z doby pozdější jsou až z roku 1383, kdy ji držel zeman Beneš z Pístného. Dalším z majitelů byli pravděpodobně rodiče Mikulášovi, či on sám, pravděpodobně předtím. Od roku 1389 je Mikuláš uváděn v působení ve službách krále Václava IV., za což od něho dostává některé výnosné statky. Roku 1403 osvobozuje spolu s některými společníky krále Václava IV. z Vídeňského zajetí a zde je možnost spatřovat souvislost s nedatovaným zachovaným listem krále, kdy tento list krále Václava IV. měšťanům budějovickým ohlašuje, že přijal na milost Mikuláše z Husi a ještě devět jeho druhů „... a všechny jiné, kteříž jsou u vás psáni a s nimiž i pro ně (tj. pro Mikuláše z Husi a jeho pomocníky) zašli...“ Král zároveň poroučí, aby jim těch věcí „... na věky věkův žádným zlým ani které nechutí Budějovičtí nevzpomínali v žádné míře“. V povědomosti je i několik listů, v nichž se zavazuje Praha, že ničím zlým nebude vzpomínati, čímž se šlechticů násilníci amnestováni králem provinili proti právu. To je výtržností proti králi a koruně království Českého, tak jako Žižka.

Obr. 23 : Pohled na vrch Valachov nad Tyterským potokem pod obcí Skřivaň.

Mikuláš z Husi tak jako Žižka je v letech, o nichž je hovořeno, zjevem významu nadprůměrného a to pokud je ve službě královské, kdy je půkrabím na hradu Husi a v městě Prachaticích , poslem a jednatelem královým k panu z Rožmberka. (Dle kreditivu krále Václava IV. ze 16. března 1406 v archivu Třeboňském.) Rovněž Palacký o něm hovoří k roku 1417 ve státních radách a poselstvích „ v tu dobu mnoho užívaný muž“

Jméno Mikuláše z Husi vážilo tenkrát mezi hejtmany táborskými ovšem pravděpodobně více, než jméno Žižkovo, jak napsal historik Josef Pekař. Data o Mikuláši z Husi (původně z Pístného, to je malé vsi, nebo dvorce v okrese Křivoklátském, farnosti Skrejské.) Z doby do roku 1416 tento z nejnížší šlechty pochozí muž, jenž je od jara 1420 předním z hejtmánů táborských, poprvé zmíněný roku 1389 a tedy o 11 let později než Žižka.

Vystřídal rozličnou službu královskou, jako půkrabí na hradě Husi, o čemž již byla zmínka a dále u probošta Vyšehradského i pana Čeňka z Vartenberka. Roku 1408 vojenskou službu v Rakousku nad Enží a v těch letech pak někdy i účast v rotě lapků „psaných“ v Budějovicích, na což se vztahuje zmíněný dokument krále Václava IV.

Musel, maje patrně vůdčí podíl v náboženské agitaci na českém jihu na jaře roku 1419 nabýt v rodící se revoluci významu zvláštního a velmi významného, mohl-li se král Václav IV. obávat, že jihočeští vzbouřenci jej chtějí učinit králem na místě Václavově, jak již také bylo zmíněno. „Mikoláš byl panoše knižně vzdělaný (Armiger Literatus).“, jak sluje v listině ze 14. května 1416. Přídomek jeho tu zní: „De Huss alias De Czysscitz (Cythesicz).“ Tj. patrně z Čichtic v okrese Netolickém u Prachatic, jež držel Mikuláš snad od roku 1410. Právně občanské styky jeho z let 1415 – 1417 ukazují na krajinu u Rakovníka, Velvar a Všetat ve středních Čechách je jednou z dalších zmínek uváděných o Mikuláši z Husi historikem Josefem Pekařem.

Právě zmínka o rotě lapků v jižních Čechách by mohla mít souvislost i s Příčinou. Neb se jedná o podobnost jen zcela náhodnou. Tímto návratem ku vlastníkům tvrze Příčinské je podobnost, či shoda jmen v oné pohnuté době snad opravdu náhodná, ale jistě zajímavá a tajemná.

Popravčí kniha pánů z Rožmberka hovoří o Žibřidově mlýně jako úkrytu Žižky a jeho druhů mezi Bukovskem a Bělou. Žibřidův statek – mostek (Pernlesschlag) je od Bukovska vzdálen 1 a půl hodiny a uprostřed leží Jaromíry či Jaroměř (Jarmirn), pojmenování

od syna, kde měli lapkové také pomocníky. Jiná výpověď klade do sousedství osamělý mlýn, ve kterém měli zbojníci svůj stav. (Nedaleko Dvořiště, několik hodin na jihozápad.) Zda by měl tento majitel něco společného s vlastnictvím tvrze, či statku na Příčině, kdy je majitelem jakýsi Žibřid a následuje zmínka o jakémsi Jaromírovi, neb je opravdu tato podobnost jmen skutečně pouze jen náhodná ? Tot' otázka.

Dle kroniky Vavřince z Březové, nacházející se nedaleko Hořovic, kdy tato kronika podrobně popisuje události prvních dvou let husitské revoluce vypuknuvší 30. července 1419 převratem na Novém městě Pražském a končí v půli věty 22. prosince 1421, rok po smrti Mikuláše z Husi a nikdo neví proč. Autor žije až do roku 1437. Tato kronika neexistuje v jedinném rukopise, ztratila se. Pouze jsou známy latinské znění a ve staročeském překladu, pořízeném koncem 15. století anonymním stoupencem jednoty bratrské. Začarovanou větu „... a to se stalo ráno....“, nepřekročil žádný z existujících exemplářů.

V této kronice je krátce vyloženo, že král Václav IV. se naplnil obavou, že by mohl být svržen z trůnu a na jeho místo ustaven panoše Mikuláš z Husi, jak již bylo uvedeno a týž, který se tou dobou v Praze samé, obklíčen velkým zástupem lidu odvážil žádati krále Václava o propuštění přijímání pod obojí dospělým i nemluvňatům.

V podvečer 15. srpna 1419 umírá král Václav IV., syn Karla IV. ve velkých bolestech na Novém Hradě 9 km od Pražských hradeb a dějiny se dávají do prudkého pohybu.

To je podle Vavřince z Březové první fáze hnutí a že rozčilení náboženské zachvátilo brzy i některé jiné české

kraje však v kronice obsaženo není. Taktéž další některé dění je v této kronice obsaženo jen zevrubně. Že to byla doba opravdu velmi pohnutá , vykresluje fakt o zástupu 4 000 mužů, kteří vstoupili do Prahy 6. listopadu 1419 vedené Břeňkem ze Švihova a dvěma zemany. Následně 13. listopadu uzavřela královna příměří a vojska Tábořská opustila Prahu směrem na Plzeň.

Na jaře roku 1420 jsou ve velké míře bořeny kostely, kláštery a fary. Dobývány hrady a tvrze a zcela ničeny. V srpnu převratem v Praze dosazení noví konšelé a toto město, tedy Prahu, „Táboři“ opouštějí a dopouštějí se zlých skutků po celém království Českém, radikalismu a vražd.

Ze ztracené kroniky Bohuslava Hasištejnského z Lobkovic, která je také nezvěstná a jmenovaný zemřel roku 1510, nedosáhnuv ani 50ti let věku, vzpomíná nejednou ve svých listech „morových“, nebo „...škodlivých časů, kteříž sú za Žižky byly, kdy pošetile jsou bořeny kostely, zabíjeni duchovnívyřítili se fúrie pekel, kdy prchly všechny cnosti a města svítla plameny. Rolník byl vyhnán a úrodná půda vydala trní a hloží....“, což je doba řekl bych velmi příznačná do posledního staletí doby současné, neb je zemědělská výroba opovrhována již po delší období. Tvrzení, že vše dovezeme není pravdivé a má jiné důsledky.

Podíváme-li se opět do roku 1420, tak 22. srpna opouštějí „Táboři“ Prahu a odmítli pomoc Praze před schylující se říjnovou bitvou o Vyšehrad se Zikmundem. Po vítězství u Vyšehradu v němž za Táboře měl podíl pouze Mikuláš z Husi s nepatrným oddílem Tábořské jízdy. Opět vznikají spory o boj mezi Univerzitou a Táboři, kdy 10. prosince bylo 72 článků Tábořských výrokem Univerzity prohlášeno za kacířské, bludné a pohoršlivé a

některé jako projev tyranské krutosti, podvádění prostých lidí i pohoršení celého světa. V tuto dobu se hovoří, že Pražané obléhali sedm týdnů Vyšehrad, tedy od polovice září do 1. listopadu, kdy došlo k boji.

Zde padl i Jindřich Lefl z Lažan – pán Krakovce v bitvě pod Vyšehradem. Krakovec koupil od Jíry z Roztok v roce 1410 a hostil zde Jana Husa jak bylo již řečeno.

Právě Vavřinec z Březové ve své kronice nepraví nám o účasti Žižky v bojích o Malou Stranu ničeho. Malostranskou akci vede celou jiný vůdce a to Mikuláš z Husi. Zde se zdá, že oba vůdci revoluce si úkol rozdělili. O hlavní stolicí království, Hrad Pražský se měl pokusit Mikuláš z Husi a druhou stolicí – Vyšehrad Jan Žižka. Je to dohad narážek Eneáše Silvia, pamětníka té doby. Lze se rovněž dohadovat i o myšlenkovém rozdělení těchto dvou vůdců revoluce v království Českém, což mohlo ovlivnit právě další vývoj a sled událostí.

Mikuláš z Husi v listopadu 1420 byl jediným v agitaci „Táborských“ s několika kněžími dle smluv, učiněnými mezi stranami Prahy a Tábora. V prosinci odmítá Mikuláš pozvání na oběd od pražských konšelů u konšela Zmrzlíka ze Svojšína z obavy o svůj život. Praha tehdy považuje Mikuláše za rozhodného svého nepřítele. Zejména Pražská pravice. Tím se rozchází s Prahou i Žižka a neposkytuje podporu Pražským, při hledání českého krále v Polsku. Zmaru dohody pražské mezi svářenými stranami následuje událost snad náhodné smrti Mikuláše z Husi .

Obr. 24 : Hrad Krakovec, působiště Jana Husa před odjezdem, na pozvání Jindřicha Lefla z Lažan. Tehdejšího majitele hradu a též účastníka bojů pod Vyšehradem r. 1420, kde padl.

Mikuláš právě rozčílený zákulisními intrikami, chtěl tento nedaleký rodák a velmi významná osobnost pro české dějiny opustit před vánocemi (zimním slunovratu) roku 1420 Prahu a odjet, což se mu právě pod Vyšehradem stalo osudným a jak bylo uvedeno spadl z koně, při přejezdu potoka Botiče po mostě , těžce se poranil a brzy nato zemřel. O jeho zásluhách se přestalo mluvit (jak již bývá v Čechách zvykem).

Jeho rodiště Pístný srovnala katolická posádka Křivoklátu pod velením Aleše Holického ze Štemberka se zemí tak dokonale, že se stále nedaří najít místo, kde tvrz stávala hovoří jeden autor a že Pístný stále čeká na své objevení a druhý autor představuje tuto lokalitu

v památkách Rakovnicka. Tehdejší smrt Mikuláše z Husi přišla mnoha politikům oné doby velice vhod . Dle toho je možné se domnívat, že šlo o předem naplánovaný a objednaný čin.I když to je pouhý dohad, ale pravděpodobnost se zdá být mnohem vyšší.

Smrt Mikuláše dala první místo Žižkovi mezi „Táborskými“ hejtmany. Z počátku není stopy po nějakých úmluvách, nebo dohodách. Tábor Žižkův vede vojnu dál na vlastní pěst a vlastním způsobem. Následující události potom s největší pravděpodobností ukazují na jistou skutečnost, k čemuž se ještě vrátíme později.

PŘEDBĚLOHORSKÁ DOBA .

V těsné předbělohorské době patřila tvrz Příčina rodu Hrobčických z Hrobčice, kteří dostali právo užívat erb od krále Ludvíka Jagelonského. Byl to jakýsi Jarolim a jeho syn Jeronym zakoupil několik statků na Rakovnicku. Držel Kolečovice s tvrzí, Očihov s tvrzí. S Annou z Hundrkoštu měl četné potomstvo, což pro Hrobčické bylo typické stejně, jako dobré hospodaření a snaha kupovat majetek, nikoli prodávat. Přikupoval zadlužené okolní vsi od císaře Ferdinanda I. Získává Hředle, Mutějovice a Řevničov. V těchto snahách pokračuje i syn Diviš, zdědivší Očihov. Přikupuje Líčkov a Želeč.

Mladší syn Havel Hrobčický z Hrobčice na Kolečovicích připojuje po Renšpercích statek Petrovický spolu s tvrzí. Roku 1579 kupuje od Jaroslava Libštejnského

z Kolovrat Hořesedly s tvrzí, Bílenec a Všesulov. A jak již bylo řečeno později potom roku 1599 Příčinu s tvrzí.

Havlův syn Jan se zúčastil českého stavovského povstání proti Ferdinandovi II. Habsburskému. Spolu s ním postavil do pole muže i jeho bratranec Kryštof (syn Diviše) na Očihově. Zde je opět spojitost majitelů Příčiny s dějinami.

D Ů S L E D K Y Ú Č A S T I .

Po porážce stavů na Bílé Hoře roku 1620 , kde Hrobčičtí padli a potrestání odboje, jímž byl ukončen život 27mi českých pánů na dnešním staroměstském náměstí v Praze, postihl trest všechny provinilce, jak bylo uvedeno na konci pojednání o historii v podobě hromadných konfiskací majetku. Na nich si dali Habsburkové zvláště záležet a podařilo se jim skutečně změnit celou pozemkovou držbu v Čechách, která se plynule vytvářela po staletí a přebudovali historii k obrazu svému. Stejně tak bylo postupováno při dalších kotrmelcích v českých dějinách.

Tehdy byly Hrobčickým statky zabrány a prodány. Petrovice, které tento název získávají až po roce 1507 po Petru Holém z Chrástu, tehdejším vlastníku a zeti Zikmunda z Chrástu, spolu s Příčinou získal Jan Zeller z Rosenthalu, Očihov František Clary Da Riva a Kolečovice Jan Münch z Arzberku. Ti sice majetek dostali, ale tvrze po třicetileté válce byly vypáleny, vesnice a lid zbídačen. Právě do tohoto období k roku 1651 zapadá písemná zmínka, kde je Příčina s pustou výsadní krčmou uváděna v soupisu prodávaných majetků z konfiskací. Okolní vesnice Krakovce jsou vypáleny bavorskými vojsky roku 1620 a zkázu dokončují sasská vojska.

Potomkům Hrobčických, ani jejich manželkám, ač se téměř dvacet let snažili majetek restituovat nebylo nic navraceno. Nepomohlo ani právě sasské vojsko, spolu s nímž roku 1631 a 1634 přitáhl Bohuslav Hrobčický domáhat se násilím svých práv. Jak je potom známo, císařským se podařilo Sasy z Čech vypudit a naděje české emigrace na navrácení poměrů před stavovským povstáním úplně ztroskotaly.

Díky Bělohorské porážce byla rodina Hrobčických přivedena téměř na mizinu. Synové vstoupili do vojenských služeb jako skoro jediné možnosti. Rod vymřel roku 1778 Janem Jáchymem, děkanem na Sobotce a arcijáhnem kostela Pražského. Starý vladýcký rod Hrobčických z Hrobčice měl erb, jehož štít byl rozdělen na čtyřikrát červenomodrým polem, přes ně byli dva točící se hadi. Jeden zlatý, druhý stříbrný.

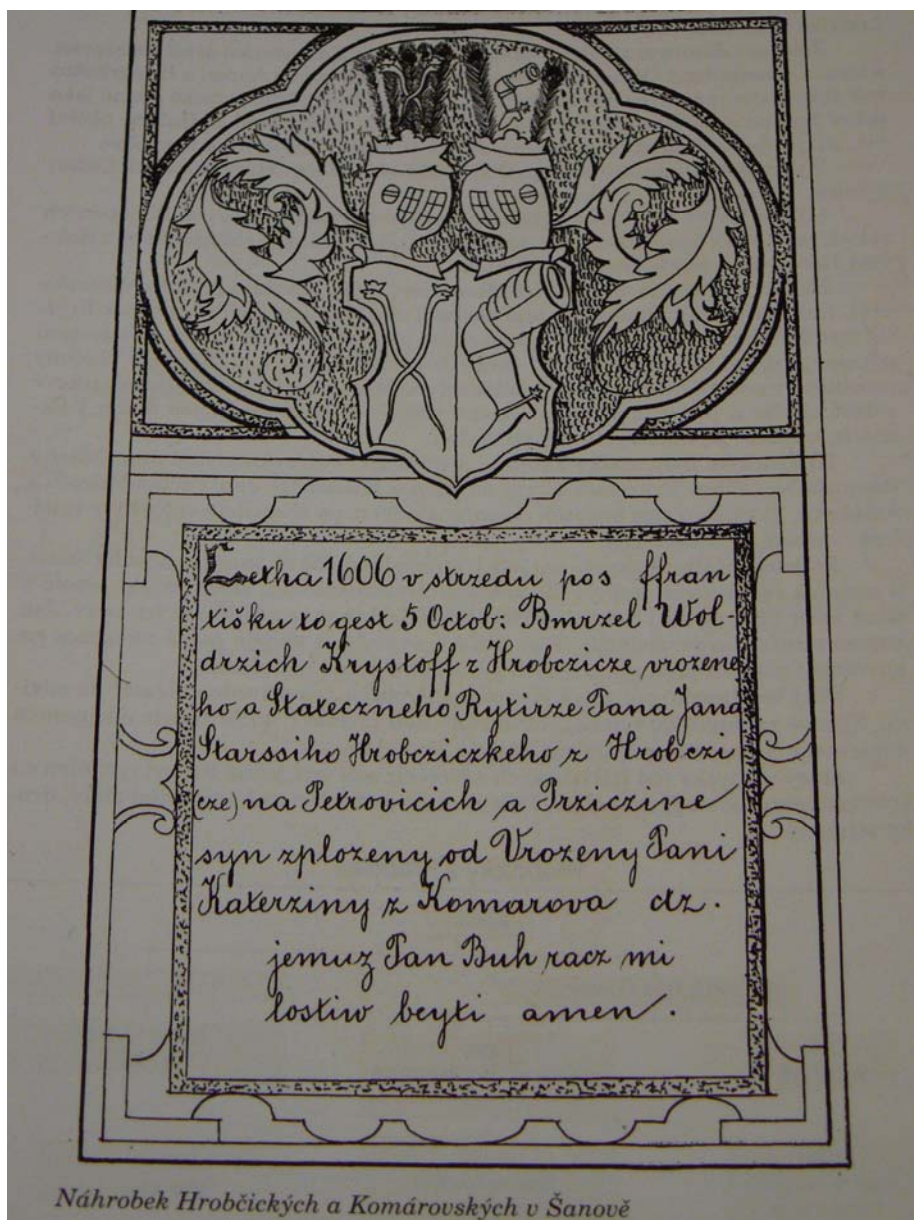
Náhrobek rodu Hrobčických a Komárovských v Šanově byl v kostele umístěn na obvodové zdi u vchodu. Je s erbem a nápisem:

„LÉTA 1606 VE STŘEDU PO SV. FRANTIŠKU TO
JEST 5. ŘÍJNA UMŘEL WOLDŘICH KRYŠTOV
Z HROBČICE UROZENÉHO A STATEČNÉHO
RYTÍŘE PANA JANA STARŠÍHO HROBČICKÉHO
Z HROBČICE NA PETROVICÍCH A PŘÍČINÉ SYN
ZPLOZENÝ OD UROZENÉ PANÍ KATEŘINY
Z KOMÁROVA CZ. JEMUŽ PÁN BŮH RAČ
MILOSTIV BÝTI ÁMEN.“ ... psáno ve staročeštině.

Jak již bylo uvedeno, následující majitel v pobělohorské době po rodu Hrobčických Jan Zeller z Rosenthalu a další, jejichž částečný přehled bude následovat dle přehledu rodů jen zevrubného.

Obr. 25 : Rodový erb Hrobčických z Hrobčice, vlastníků Příčiny před Bílou Horou.

Obr. 26 : Nákres náhrobku majitelů Příčinské tvrze v předbělohorské době.

Obr. 27 : Náhrobní deska, umístěná v zádveří šanovského kostela.

DOBA PO BÍLÉ HOŘE.

Porážka Českého národa na Bílé Hoře nebyla snad ani tak příčinou, jako spíše výsledkem jeho úpadku, jak ve svém díle píše Josef Pekař. Dále uvádí, že bylo pak třeba obrovské energie, aby se v období strašlivých pohrom, úpadku a útisku podařilo vzkřísit novou jiskru životní energie při hledání vlastní národní identity bez zakládání novodobého nacionalismu. Bílá Hora byla neštěstím bez míry a hranic a je na místě otázka zcela oprávněná, zda neštěstí nemá i své dobré stránky ve snaze o dějinný nadhled ? Snad.

Z doby pozdější po osamostatnění a to po roce 1850 se o Příčině hovoří jako vsi v okresním hejtmanství a soudním okrese Rakovník při Rakovnicko-Kralovické silnici. Do roku 1849 patřila Příčina a Žďáry k místní obci Petrovice a to od roku 1599, jak bylo uvedeno. Statek Petrovice byl tehdy spojen s Kolečovickým panstvím (seznam místních obcí) a právě v roce 1850 utvořily Příčina a Žďáry jednu katastrální obec. (Seznam samostatných obcí – v seznamu je řada nepřesností a Žďáry jsou uvedeny jednou jako „Zdař“ a jednou jako „Zdaří“.) Další nepřesností je v knize Šlechtické rody na Rakovnicku, autorka Eva Skalická, strana 15, zánik tvrzí je uvedena zaniklá tvrz v obci Žďáry stejně jako Hlivojedy za Husitských válek a dále mapka šlechtického rodu knížat z Fürstenberka str. 50 jako součást panství Křivoklátska, kde je zaniklá tvrz vyobrazena, neboť založení osady spadá do doby pozdější, za vlády Wallisů po roce 1760 !!!

Obr. 28 : Pohled na Žďáry směrem od Hvozda ku Příčské hoře.

Rod Wallisů ve službách císaře Ferdinanda II. Habsburského ve vojenské kariéře získává inkolát v roce 1652, tedy možnost kupovat statky v Čechách. Na Rakovnický okres přichází roku 1719, kdy zakupuje statek Kolečovice se zámkem, Děkov a Hokov. Poté připojuje i panství Vysoká Libyně se zámkem a Petrovice se zámkem. V pozdním věku se rodí Jiřímu Oliverovi syn Štěpán, který nabývá zletilosti v roce 1760.

Tento potomek dal v okolí Petrovic dolovat uhlí a zakládal osady Nový Dvůr a Žďáry u Petrovic ! (tedy evidentně po roce 1760, kdy nabývá zletilosti.) V této době rovněž vzniká Kůzová a Nová Ves u Čisté, jež hrdě nazval Wallisgrünnem a Neuwallisdorfem. Umírá v 92 letech a jeho syn Rudolf jej přežívá o pouhý rok, kdy roku 1833 také umírá. Panství dědí 7 synů, kteří si statky dělí a díky dluhům vyhlásují bankrot. V dražbě jsou prodány jednotlivé dvory a zařízení. V Kolečovicích dožívají do roku 1946. Nutno se zmínit též o tom, že na Kolečovickém

zámku se nacházela jedinečná sbírka rytin a obrazů, která se nedochovala., také zmizela ve víru dějin.

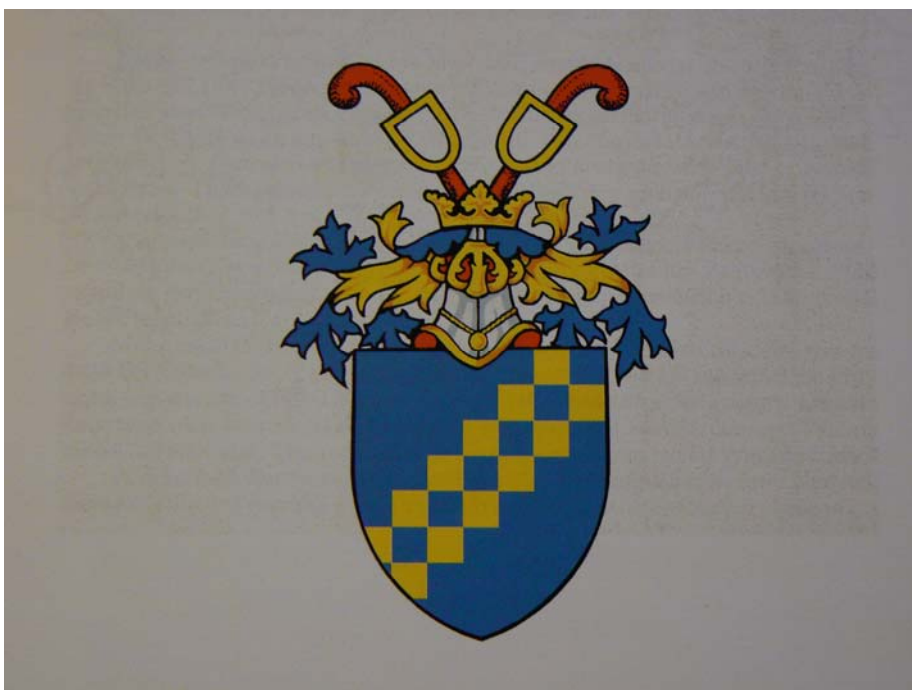
Obr. 29 : Rodový erb rodu Wallisů.

Podíváme-li se na dokument, obsahující soupis alodiálního panství Petrovice dle SokA Rakovník f. čtenářský spolek N.Strašecí neuspořádáno, kar.č.1 zápis ze schůze obecního zastupitelstva, konané 28.10.1892 o této záležitosti nic neříká. Nejednalo se patrně o tak podstatnou věc, která by se dostala do protokolů (SokA Rakovník f. AMNS, neuspořádáno, zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva 1892 – 1906.) Jeho majitelem je Štěpán Oliver, říšský hrabě z Wallisu. K panství náleží : 1. Petrovice, 2.Zavidov, 3.Příčina, 4.Senec, 5.Hostokryje, 6.Šanov, 7.Nouzov.

ZPĚT PŘED BÍLOU HORU.

Je nutno se zmínit též o šlechtickém rodu Renšperků z Renšperka a Držkovic, kteří jsou stará rytířská rodina, která přichází do Čech podobně jako Gryspekové za císaře Ferdinanda I. Habsburského v polovině 16. století a bylo jim umožněno zakoupit se v Čechách. Hanuš jako první byl Českým komorním radou roku 1566 se zúčastňuje bojů s Turky a roku 1570 umírá. Zanechává tři syny. Nejstarší Ferdinand prodává dvorský statek Uhříněves a zakupuje panství Chýše v západních Čechách, Kryry, Petrovice (před Hrobčickými) a hrad Krašov. Pro dluhy musel nákladný Krašov prodat a zakoupil menší statek Skřivaň nedaleko odtud. Zde se usadil.

Vdova Renšperková roku 1618 poslouchá výzvu protestantských stavů na sbírání hotovosti. Po porážce na Bílé Hoře byli Renšperkové obžalováni z účasti na povstání, tak jako rod Hrobčických, kteří se přímo účastnili.

Obr. 30 : Rodový erb rodu Renšperků z Renšperka a Držkovic.

Jan Ferdinand, nejmladší ze synů hospodaří s matkou na Skřivani. Část majetku z důvodu prováděné sbírky propadá císaři. Díky nashromážděnému majetku a vlivu se stává později na velmi dlouhou dobu třiceti dvou let (1628 – 1660) krajským hejtmanem Rakovnickým. (Dnes bez majetku a majetek si nadělá ve funkcích dle přístupu „kde majetek tvůj je majetek můj a co je moje, do toho ti nic není !?“ a neexistence řádné ochrany soukromého majetku a vlastnictví.)

Obr. 31 : Zřícenina hradu Buben, vztahující se k Heleně z Renšperka roz. Wahrlichové z Bubna.

Obrazy těchto majitelů jsou na Křivoklátě v obřadní síni. Je to nejmladší Jan Ferdinand, se svojí chotí Helenou z Renšperka, rozenou Wahrlichovou z Bubna.

Helena z Renšperka roz. Wahrlichové

- 11 -

Jan Ferdinand Renšperk (†1660)

- 110 -

Ober. 32 : Portréty Renšperků, nacházející se v obřadní síni hradu Křivoklát.

Nutno podotknout, že podle jedné z pověstí vzniklo jméno Buben (nedaleko Hracholuské přehrady u Plešnice za Městem Touškovem, kousek od Stříbra) od toho, že zakladatel hradu vítal hosty vířením bubnu, nikoliv fanfárami. Připomínal tak slavnou tradici svých předků, neboť jeho praděd Žibřid prý zachránil kdysi při zrádném útoku nepřátel panovníka, když zburcoval spící královský tábor poplašným bubnováním. Za odměnu byl povýšen do rytířského stavu a za erbovní znamení přijal válečný buben. Stal se tak zakladatelem slavného rodu pánů z Bubna, podobnost jmen je opět zvláště náhodná. Nejznámějším rytířem byl z tohoto hradu rytíř Heřman z Bubna, který zemřel na počátku husitských válek a jehož syn byl věrným přívržencem krále Zikmunda.

Vzhledem k manským povinnostem některých statků na Příčině ku hradu Křivoklátu, nutno zmínit i rody Fürstenberků a Valdštejnů, prolínajícími se vzájemným sňatkem.

V L A S T N I C K É Z M Ě N Y

Valdštejnové patří mezi nejstarší a nejslavnější české rody. Svůj původ odvozují od Markvarticů. Majetkově nejvíce zajímaví jsou v 17. století. Rámec českých dějin překročila nejvýznamější osobnost rodu Albert z Valdštejna – generalisimus císařských vojsk.

Z tzv. Hradištské větve, kterou založil Maxmilián z Valdštejna (zemřel r. 1655), pocházel i jeho vnuk Arnošt Josef (zemřel r. 1708), který roku 1686 dostal do dědického vlastnictví hrad Křivoklát s celým panstvím. Stalo se tak po dohodě s králem Leopoldem I. Habsburským, který kdysi zastavil toto panství Janu Adolfu ze Schwarzenberku.

Valdštejn panství vyplatil a získal pro sebe.

Obr. 33 : Rodový erb pánů z Valdštejna, patřícího mezi nejstarší a nejslavnější české šlechtické rody.

Tedy i sem patří a zapadá osud obce Příčina, či tvrze Příčinské s příslušenstvím k ní náležejícím v roce 1686. Křivoklátské panství obsahovalo následující:

Dle soupisu šlo o obrovský majetek, ke kterému patřilo 54 vsí, 10 dvorů, 6 ovčínů, 8 mlýnů, 42 rybníků, 33 krčem a 800 osedlých s potahy. Kromě hradu Křivoklátu též zámek v Krušovicích a Lánech. Panství zahrnovalo ovšem i pusté hrady Týřov, Jenčov nedaleko Zbečna a

Jivno v údolí Klíčavy. Valdštejnovou se stala i skelná huť u Broum, Krušná Hora u Hudlic s těžbou železné rudy, cihelny v Městečku a Lánech a mnohé další hmotné statky.

Král Leopold si sice vyhradil právo vykoupit panství zpět, ale nevyužil je a císař Josef I. jako jeho nástupce neměl takovou hotovost, aby o převod usiloval. Nepřipomíná Vám snad zadlužování něco podobného? Snad jde o podobnost čistě a jen zcela náhodnou ?!

Arnošt Josef kromě Křivoklátska hospodařil také na statcích ve východních Čechách, z nichž nejvýznamější bylo Mnichovo Hradiště a Hrubá Skála. Dlouhá léta byl činný politicky. Byl místodržitelem království Českého. S manželkou Marií Annou Kokořovskou z Kokořova měl dva syny a několik dcer.

Starší František Josef zdědil statky ve východních Čechách a mladší Jan Josef (který zemřel r. 1731) Křivoklát. Jan Josef měl ovšem v životě i velké štěstí. Stal se univerzálním dědicem Duchcovského fidelkomisu po svém prastrýci Janu Bedřichovi z Valdštejna, který byl nejdříve biskupem Královéhradeckým a poté arcibiskupem Pražským.

Obr. 34 : Hrad Křivoklát v době první poloviny 19. století od neznámého autora.

ROZVOJ PANSTVÍ.

Podnikavý Jan Josef začal hned od počátku věnovat svým panstvím mimořádnou pozornost. Těžil zlato, vyráběl zbraně, zakládal textilní manufaktury, těžil železnou rudu, vyráběl sklo ve skelné huti. Na svoje panství přivedl vynikající stavitele a podle projektů těchto slavných architektů jako byli Broggio, Canavello, Kaňka, Prec a další nechal stavět kostely, kaple, zámky a jiné objekty. Pracují pro něj i proslulí umělci té doby, jako byli malíř Václav Vavřinec Reiner, sochaři M.B.Braun a F.M.Brokoff. Např. sbírka obrazů, kterou za svůj život dal dohromady se rozplynula. Větší část byla zakoupena po jeho smrti saským kurfiřtem pro drážďanskou galerii.

Obr. 35 : Pohled na Křivoklát v dobách nedávných.

Po nákupu panství Petrovického začal stavět i kostel Navštívení Panny Marie na kopci nad vsí, faru, školu, zámek s gloriem, ale také lázně, ovčín, myslivnu, sýpky a další hospodářské budovy. Stejně jako otec byl Jan Josef místodržitelem království Českého a nejvyšším zemským maršálkem.

Obr. 36 : Pohled na kostel Navštívení Panny Marie v Petrovicích, lázně a školu.

Byl bez manželského potomka. Jedna ze tří dcer Marie Anna se provdává právě za Josefa Arnošta Viléma z Fürstenberka. Královská komora, jako státní uspořádání tehdejší doby, neměla na výplatu majetku – tak jak bylo již zmíněno- prostředky a tak se zřekla všech svých zbylých práv za 200 000 zlatých ve prospěch Fürstenberků, kteří potom mají panství v dědičné držbě.

Fürstenberkové odvozují svůj původ od hrabat z Urachu. Předkem je nějaký Egon I., který někdy v 11. století staví tvrz v Hohenurachu a za praotce je považován Jindřich (jenž zemřel r. 1284) usazený ve Schwarzwald, to je Černém lese, či Šumava na hradě Fürstenberku. Do Čech jako první z rodu přichází Fridrich III., který se stává nejvyšším hofmistrem u dvora císaře Rudolfa II.. Stává se rovněž blízkým přítelem posledního Vítkovce Petra Voka z Rožmberka, kterého často navštěvoval v Třeboni, kde sídlil.

Obr. 37 : Rodový erb knížat z Fürstenberka, kteří přebírají do dědičné držby Křivoklátské panství.

Jeho syn Fridrich Vilém Fürstenberk se oženil se dcerou Kryštofa Popela z Lobkovic Polyxenou a tím navázal blízké rodové styky s českou šlechtou. Ze druhé větve Fürstenberků se do Čech dostal Albrecht I., který sloužil jako štolba u císaře Rudolfa II. Albrecht se také oženil s českou šlechticnou roku 1579. Slavil velmi okázalou svatbu s Alžbětou z Pernštejna, jednou z dcer kancléře Vratislava z Pernštejna a jeho španělské manželky Marie Marique De Lara .Svatba je vzpomínána v dějinných pramenech dobových Rudolfínské Prahy. Synové z tohoto manželství vzešli nabyli inkolátu v Čechách a mohou se v království zakoupit. Trvale v Čechách se usazuje maldší syn Kryštof (jenž umírá r. 1614) s manželkou Dorotou Holickou ze Štemberka. Jejich dcera Anna Albertina se provdává za Kristiana, svobodného pána z Ilora, jednoho z věrných, zavražděného spolu s Albrechtem z Valdštejna v Chebu roku 1634.

Kryštofovi synové Vratislav a Bedřich zakládali dvě České rodové větve. Bedřich má potomka Prospera Ferdinanda, aktivního vojáka a svého času polního zbrojmistra, jehož syn, narozený roku 1609 dále se žení s dědičkou Křivoklátského panství, jak již bylo zmíněno v přehledu o rodu Valdštejnů, Marií Annou z Valdštejna. Ta přináší věnem veliký majetek. K majetku dědí i titul landkraběte po bratrovi Ludvíku Augustovi a po Vratislavovi II. i majetek tzv. Möskirchenské větve.

Karel Egon I., syn Josefa Viléma, napůl Valdštejn a napůl Fürstenberk se zapisuje hluboce do českých dějin. Zakládá nejen vlastní českou rodovou větev, ale stává se purkrabím nejvyšším Českého království a z toho plynoucí nejvyšší a nejvlivnější funkce na daném území.

Pokud je posuzována i rozloha tehdejšího Rakovnického kraje to odpovídá.

Panství a obce, které Jaroslav Schaller ke konci 18. století ve svém popise Rakovnického kraje uvádí na území, kde v dalším století po zrušení panství byl vytvořen soudní okres Rakovník a soudní okres Křivoklát. Do Rakovnického kraje tehdy náleželo i panství Plasské, Kralovické, ale také Roudnice, Budyně nad Ohří, Velvary, Kladno, Unhošť, ba dokonce i celá západní část pozdější velké Prahy. Statek Troja, Přední Ovenec-Bubeneč, Malé Bubny, Dejvice, Břevnov, Holešovice, Dvůr Belveder, Podbaba, Bohnice, Selc, Podhoří, Veleslavín, Košíře aj.

Kraje dle Dalimila jako župy onačované trvají v Čechách od počátku státní organizace. Rakovnický kraj jako celek byl uznáván listinou z roku 1239, kde papež Řehoř IV. potvrzuje Kladrubskému klášteru právo v provincii Rokytenské.

Od doby Jiřího z Poděbrad, který byl králem v letech 1458 – 1471 je 14 krajů a rozdělení trvá až do roku 1714. Nepřipomíná Vám to něco ? Obdobně myšlenka podobná uspořádání Evropské unie se objevila za vlády tohoto krále na našem území. V roce 1714 ale země koruny české již byla pod mocí Habsburků, kdy sňatkem Ferdinanda I. Habsburského s Annou Jagelonskou, dcerou krále Vladislava II. a volbou Českým králem roku 1526.

Bouřlivý rok 1848 přinesl ve svých důsledcích velké, ale opravdu velké společenské změny. 22. července se sešel ve Vídni první Rakouský ústavodárný sněm. Zvolil komisi, která měla vypracovat návrh nové ústavy, na prvním místě s rolnickou otázkou, což bylo ovlivněno důsledkem nepokojů.

ZMĚNY PSANÉ DĚJINAMI.

26.července byl předložen návrh na zrušení „poddanských poměrů se všemi z toho pocházejícími právy a povinnostmi a který byl změněn a nahrazen jiným působením, ovládajícím většinu sněmu (tedy opět k obrazu svému). Této reformy bylo dosaženo však až 7. září, kdy byla schválena. Tím bylo v Rakouské říši zrušeno od středověku trvající poddanství a také robota a ostatní feudální povinnosti. Tedy rovněž manských povinností vůči hradu Křivoklátu, které přinášeli některým statkům na Příčině, či tvrze Příčinské, včetně vrchnostenské pravomoci šlechty. Toto opatření velmi revoluční nebylo však provedeno důsledně, ale kompromisně za náhradu. Od náhrady byli osvobozeni pouze nemajetní podruzi a domkáři, nevlastníci žádnou půdu.

Stalo se tak zřejmě proto, aby byl uklidněn tento nejnebezpečnější sociální živel na vesnici a zároveň i nejpočetnější v celé zemi.¹³ ledna 1849 nařídilo gubernium (od roku 1763 nejvyšší zeměpanský úřad v Čechách), že v mezidobí, než bude upraven nový řád pro obce k samostatnému vládnutí s obecním jméním, přechází vliv vrchnosti na prozatímně zřízené úřady. Rakouská vláda pak pokračovala v přetváření celého státu a jeho správy. Již roku 1848 byla zřízena oborová ministerstva, místo gubernií a jsou zřizována místodržitelství. Rozsáhlé změny byly učiněny v nižších instancích.

Zrušený Rakovnický kraj, největší od roku 1714 se rozpadá v okresy politické. Části dále připadají okresu Lounskému, Žateckému, Podbořanskému s Jesenickým a okresu Zbýšovskému. Politické okresy jsou Rakovnický se soudním okresem Křivoklát, politický okres Slánský se soudním okresem Novostrašeckým, Kladenský se soudním Unhošťským, Kralupským n.Vlt. se soudním Velvarským, Roudnický s Libochovským, Kralovický, Smíchovský a západní část okresu Praha-venkov.

Obce dostávají první zákonnou úpravu tzv. Stadionským prozatímním obecním zřízením z 20. března 1849. V čele patentu vytyčena byla zásada, že „základem svobodného státu je svobodná obec.“ Krajský výbor podle zákona z 20. března uvedeného roku nařídil dne 27.srpna, aby se všechny obce vyjádřili, ke kterým katastrálním obcím se chtějí přihlásit a spojit se s nimi v jednu samostatnou obec. Tedy nic nového proti tomu, co je praktikováno v současné době a je pouze oprašováno a přizpůsobováno jinému období. Obce Rakovnického okresu byly pozvány na 7. září tohoto roku 1849 do Rakovníka k jednání o konstituování obcí a zástupcům, které obce na základě této výzvy do Rakovníka vyslali bylo sděleno, že pokud se spojí více obcí v jednu samostatnou, ponesou v budoucnu všechna břemena snáze. Dnes je stejná doba regionů či svazku obcí pro dosažení dotací od evropské unie, zvýšením počtu obyvatel v těchto celcích i propočtená nákladovost pro řízení, tedy nic nového pod sluncem.

Zástupci většiny obcí tehdy prohlásili, že chtějí zůstat samostatní, ale krajský úřad jejich prohlášení v tehdejší době nebral na zřetel a vládě předkládá svůj vlastní návrh, který není však vládou ani občanstvem příznivě přijat. Proto vláda počátkem března 1850 vydává

nový oběžník, v němž krajským výborům ukládá, aby se přednostně zabývali zřízením obcí a vzali na zřetel události roku 1848 a přání obcí.

Z krajského zastoupení bylo jednání brzděno a na základě nového soupisu obcí z května 1850 rozeslaného na obce vyvolává tento soupis řadu stížností a nastává nové dlouhé jednání. Tohoto roku za císaře Františka Josefa byla zastavena působnost patroniálních úřadů a zřízeny byly úřady a soudy zeměpanské, to je vládní, díky společenskému dění.

V Z N I K K A T A S T R U O B C E .

Z doby pozdější po osamostatnění po roce 1850 se o Příčině hovoří jako o vsi v okresním hejtmánství a soudním okresem Rakovník při Rakovnicko – Kralovické silnici. V dokumentech se hovoří, že ku Příčině patřila osada Žďáry, osada Kolonie a samota Divín, která byla s největší pravděpodobností uváděna v soupise konfiskovaného majetku, kde je uvedena Příčina s pustou výsadní krčmou roku 1641. Vedla tudy cesta z Lubné na Zhoř či Krakovec, křížící cestu do Hvozda.

K roku 1890 je uváděno na Příčině 65 domů, čítajících 361 obyvatel české národnosti s příslušností k faře v Petrovicích a od roku 1870 i k tamní poště. Obyvatelstvo, žijící v obci se živilo prací v polním hospodářství a v nedalekých kamenouhelných dolech, kdy právě v uváděném popisu příslušnosti k Příčině je uváděna osada Kolonie, jíž tvořilo deset domků, které dal roku 1871

postavit majitel kamenouhelných dolů v Lubné a Brantě – důl „Ludvík“ Vondráček pro své dělníky. Jednalo se o dvojdomky, některé stojící do současnosti, ač přestavěné. Když doly koncem devadesátých let 19. století zanikly, byly tři domky rozbourány a ostatní prodány. Na Divíně, další součásti obce Příčina, byl v bývalé kovárně otevřen opět hostinec v tomto období koncem 19. století jak se zmiňuje Renner ve svém popise k místopisu. Dnes je původní budova zbourána a na jejím místě postaveny dvě budovy menší.

Roku 1887 se představenstvo obce rozhodlo pronajmout od 1. října obecní pozemky na šest let tomu (tedy žádný prodej, neboť si tohoto majetku opravdu považovali a přemýšleli na budoucnost), kdo nabídne v dražbě nejvíc. V protokole jsou podmínky pronájmu v nichž je mimo jiné uvedeno, že pachtýř je povinen složit půlroční činži jako kauci, která mu bude na konci nájmu vrácena, nebo odečtena od poslední činže. Polovice činže z pozemků se platí vždy 1. března, druhá polovina dne 1. října. Pachtýři je ukládáno platit c.k. daň ve výši 15 % z každého zlatého po celou dobu trvání pachtu (pramen z protokolů obecního úřadu Příčina z let 1887 – 1915 a co takhle z posledních let, co by se zde asi tak našlo, pokud jsou tyto zápisy archivovány ?!)

Dříve byla Příčina přiškolená do Petrovic a od roku 1898 měla potom samostatnou dvoutřídní školu, pro kterou byla roku 1900 postavena nová školní budova nákladem 20 000 K. Předtím vyučováno v č.p. 20 u Fišerů. Přiškoleny byly Příčina, Žďáry, Kolonie a Divín jako samota. Škola byla zrušena a v současnosti je užívána budova k jiným účelům.

Obr. 38 : Mapka vznikuvšího politického okresu Rakovník, po rozmnělnění dřívějšího kraje.

K roku 1893 je doložena Příčina v seznamu míst v království Českém k soudnímu okresu Rakovník s vlastním katastrálním územím, zahrnujícím právě Příčinu, Žďáry a Divín, kdy došlo ke spojení obce s částí Kolonie v jednu obec. Dnes v současné době je toto území již velmi okleštěné, bez osady Žďáry a samoty Divína, které přešly pod oblast Hvozdeckou. Rovněž i jiné parcelní části přešly pod jiná katastrální území bezúplatným převodem, nebo do soukromých rukou. K tomuto převodu došlo za souhlasu obecních zastupitelů a jsou tedy stejnou mírou spoluzodpovědní za svěřený jim obecní společný majetek. Otevírá se zde otázka nákladovosti spravovaného území rozlohově zanedbatelného v současné době a navození myšlenky uspořádání, navrženého již roku 1850 a v současnosti dosti aktuální v pohledu právě k dnešnímu uspořádání obcí a snahy o sloučení do větších územních celků z důvodů dotací, čímž možná vymizí i případné historické souvislosti s tímto územím obce.

Po roce 1900 se dostáváme již do novodobých dějin, zahrnujících dění posledního století a již snad obsaženého v obecních kronikách, neboť povinností zastupitelů obce je dbát o to, aby tyto kroniky byly řádně vedeny a zejména byly vůbec vedeny, což zahrnuje zákon a nutnost zachování přehledu pro příští generace. A sem se dostane pouze to, co se zamlouvá představitelům jak obecním, tak i společenským, ovládajícím jednotlivé zřízení a opravdu skutečné a pravdivé zobrazení se této skupině nezamlouvají, přestože může někdo tvrdit, že je pravda pouze subjektivní názor, podle toho kdo jak se na uvedenou skutečnost dívá, tedy úhel pohledu na danou skutečnost.

Opět je nutno podotknout právě rozdílnost ve výkladu náboženství, respektive přijímání víry. I v současné době jsme svědky světových třenic

náboženského náhledu a kultury, což snad trvá od nepaměti existence lidstva, nebo třenic tzv. politických , které jsou obdobou třenic náboženských tedy víry, kde lidé jsou až na posledním místě, přestože jsou nastrkováni jako hlavní důvod, slouží tedy jako pouhý prostředek. Vždyť vezmeme-li současný název dřívějšího zaměstnaneckého personálního oddělení kde je hovořeno o oddělení pro lidské zdroje hovoří za vše. Taktéž výrok, že peníze jsou až na prvním místě je dosti zcestný a hovoří o obrazu společnosti.

Toto povídání by se v určitých oblastech jistě nechalo podstatně rozšířit, třeba o jednání husitů s Pražany roku 1420 v prosinci a z toho vyplývající brzký útok na Kladrubský klášter u Stříbra, jehož vliv a majetek se nacházel i v blízkém okolí, z části přislíbený některému z účastníků jednání u radního Zmrzlíka atp. Dále o přítomnosti Jana Husa na Krakovci před odchodem do Kostnice před koncil roku 1414.

Snad někdy příště v jiné publikaci, zaměřené rovněž na okolí našeho domova, abychom si zachovali přehled a byli vtaženi do rodného kraje, kterého je nutno si opravdu vážít a považovat. Třeba pomístní názvy v okolí, jako je „V pohodnici“, „ Mrchoviště“, „Hřebecká cesta“, „Na Pohořelci“, „V loučkách“, „Čihadlo“, „Herlesovna“, „Polská cesta“ a atp., aby nedošlo k jejich úplnému zapomenutí tak jako u některých míst již zapomenutých, neboť nebyly vůbec zaznamenány a lze říci že někdy i úmyslně. Neznalost většiny některým lidským jedincům zcela vyhovuje, přestože oni sami neznají ani základy, které by jistě znát měli.

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA:

Obr. 39 : Kolem této staré borovice tzv. „Chvůje“ vedla poutní cesta do kostela v Petrovicích.

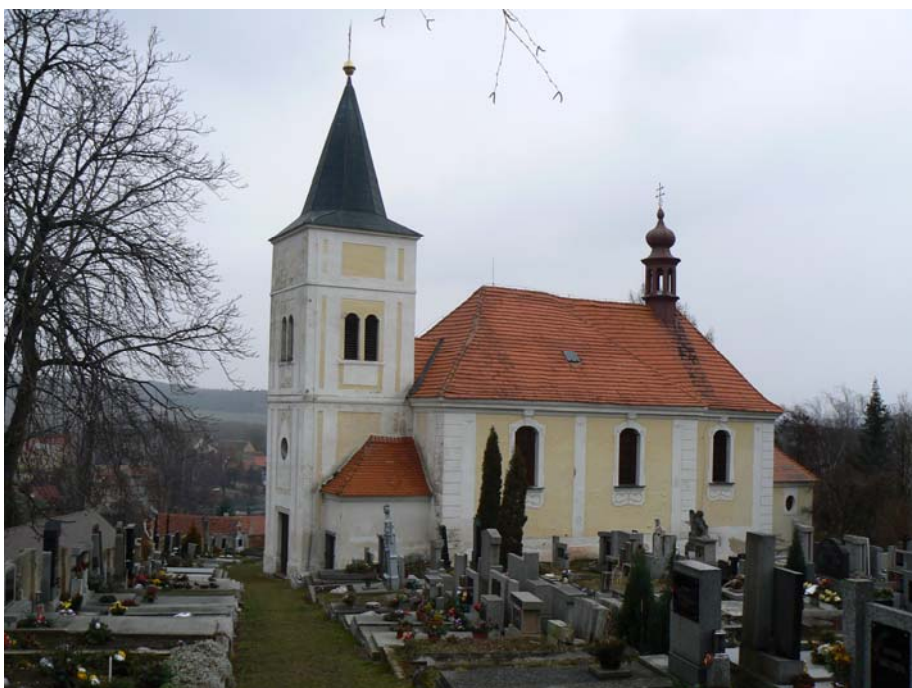

Obr. 40 : Průčelí Petrovického zámku, sídla majitelů panství.

Obr. 41 a 42 : Příčská hora sloužila k zemědělskému obhospodařování, jak je patrné z obou snímků.

Obr. 43 : Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Šanově, který byl farním již v roce 1357 a kde se nachází náhrobní deska rodu Hrobčických a Komárovských, vlastníčích tvrz Příčinskou.

Obr. 44 : I takto lze spatřit hrad Týřov, pokud se nacházíte přímo uvnitř v této zajímavé stavbě.

Obr. 45 : Pohled z Příčské hory k osadě Žďáry a samotě Divín, která byla kdysi kovárnou a krčmou.

Obr. 46 : Pohled na střed osady Žďáry od západu.

Obr. 47 : Stahující se mračna nad Příčskou horou.

Obr. 48 : Dřívější osada Kolonie k roku 1850, dnešní součást obce Příčina na snímku v popředí. V pozadí obec Senomaty a další obce tohoto regionu.

Obr. 49 : Pohled na Příčinu od nového vodojemu, společného pro Příčinu a Petrovice.

Obr. 50 : Pohled z Příčské hory směrem ke skrytým Hostokryjím zmiňovaných ku tvrzi Příčinské.

Obr. 51 : Odvěký zdroj vody, kde výše nad touto nádrží se dle vyprávění nacházelo dřevěné potrubí pro přívod pitné vody do jednoho ze statků

Obr. 52 : Kresba královského hradu Nižboru nad Berouňkou neboli „Starou řekou“.

Obr. 53 : Pohled do členité krajiny z Příčské hory s obdělávanými zemědělskými pozemky.

Obr. 54 : Stará cesta, vedoucí z Příčinské tvrze kolem „Divína“ přes osadu Žďáry do Hvozda a dále.

Obr. 55 : Pohled z Příčské hory na novou výstavbu v Senomatech k obci Nouzov.

Obr. 56 : Pohled na Příčinu z Příčské hory a do panoramatické krajiny, kde je možno spatřit za jasného počasí i Krušnohoří a Severočeské elektrárny.

Obr. 57 : Zbytky původního ohrazení, kterých se nachází po obci ještě několik.

Obr. 58 : Pravděpodobná střílna v ohrazení tvrze, nacházející se nad zachovanou klenbou.

Obr. 59 : Další z míst zachovaných z pravděpodobných staveb tvrze Příčinské.

Obr. 60 : Rovněž jedno z míst pravděpodobné stavby uvnitř ohrazení tvrze Příčinské.

Obr. 61 : Znatelná výška zbytků tvrze směrem k „Brance“.

Obr. 62 : Pohled na Hostokryje, v pozadí obec Senomaty, kam spadají staré vlastnické vztahy majitelů tvrze Příčské.

Obr. 63 : Pod touto dlažbou se nachází obložený travivod břidlicí.

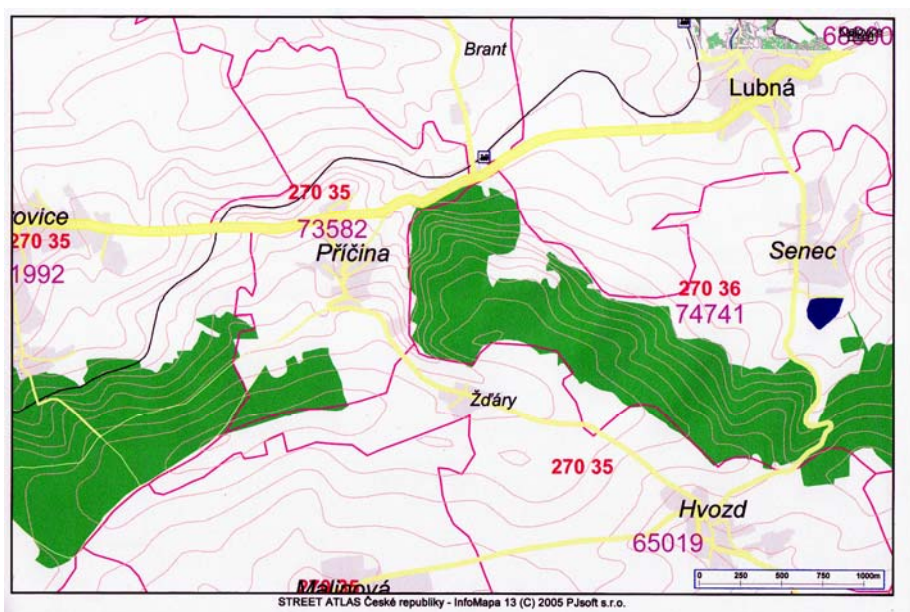
Obr. 64 : Cestou od Senomat do Hostokryj.

Obr. 65 : Pohled od Hostokryjí směrem k Příčské hoře.

Obr. 66 : Replika původního podstavce kříže z r. 1790.

Obr. 67 : Hranice katastrálních území pro orientaci.

PŘEHLED PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY :

Bednařík Tomáš – Historické památky Rakovnicka,
1. vydání r. 1997

Durdík Tomáš – Hrad Týřov, 1. vydání r. 2001

Dvořák Otomar a Holečková Marie – Řeka sedmi jmen,
1. vydání r. 2004

Kaše Jiří a Outrata Jan Jakub – Křivoklát, 1. vydání r. 1983

Palivec Viktor – Hájemství zelené, 1. vydání 1981

Palivec Viktor a kolektiv – Křivoklátsko, 1. vydání 1986

Pekař Josef – Žižka a jeho doba, doplněné vydání v r. 1992

Renner Jan – Přehled politického a školního okresu
Rakovník, 1. vydání r. 1903

Skalická Eva – Šlechtické rody na Rakovnicku z r. 1998

Věstníky muzejního spolku královského města Rakovníka

Vlastní výpisky doposud nikde nepublikované a poznámky
z vyprávění starousedlíků a vlastní rodiny.

PŘEHLED VYOBRAZENÍ :

Obr. č. 1 :	Letecký snímek tzv. „Dvora“.		str. 8
2 :	Pohled z Jivna na Klíčavu.		str. 10
3 :	Podzimní nálada na Jivně.		str. 11
4 :	Zřícenina Jenčova u Zbečna		str. 12
5 :	Letecký snímek Týřova		str. 14
6 :	Pohled přes „Týřov“ do kraje		str. 15
7 :	Kostel na Velízi		str. 15
8 :	Letohrádek Hvězda		str. 17
9 :	Zámek Zhoř v době slávy		str. 18
10 :	Zhoř v posledním století		str. 20
11 :	Kostel sv. Jiří v Lubné		str. 22
12 :	Kostel sv. Jana Křtitele Hvozď		str. 23
13 :	Jindřichův Hradec		str. 25
14 :	Patrné zbytky statků		str. 26
15 :	Pohled k Senomatům		str. 28
16 :	Objekt se zachovanou klenbou		str. 29
17 :	Pohled na osadu Žďáry		str. 30
18 :	Čnějíci kameny tvrze		str. 30
19 :	Obrys bývalé klenby		str. 31
20 :	Tvar původní klenby		str. 31
21 :	Část zachované klenby		str. 32
22 :	Část klenby v čp. 33		str. 32
23 :	Pohled na Valachov		str. 35
24 :	Hrad Krakovec		str. 40
25 :	Rodový erb Hrobčických		str. 44
26 :	Nákres náhrobku Hrobčických		str. 45
27 :	Snímek náhrobní desky		str. 46
28 :	Žďáry od Hvozda		str. 48
29 :	Rodové erby Wallisů		str. 49
30 :	Rodový erb Renšperků		str. 51
31 :	Zřícenina hradu Buben		str. 52
32 :	Portréty Renšperků		str. 53
33 :	Rodový erb Valdštejnů		str. 55

34 : Křivoklát 19. století	str. 57
35 : Křivoklát v době nedávné	str. 58
36 : Kostel v Petrovicích	str. 59
37 : Rodový erb Fürstenberků	str. 60
38 : Mapka politického okresu	str. 67
39 : Cesta kolem „Chvůje“	str. 70
40 : Průčelí zámku Petrovice	str. 70
41 : Snímek Příčské hory	str. 71
42 : Zarůstající Příčská hora	str. 71
43 : Kostel v Šanově	str. 72
44 : Část Týřova	str. 72
45 : Pohled k Divínu	str. 73
46 : Žďáry od západu	str. 73
47 : Mračna nad Příčskou horou	str. 74
48 : Dřívější kolonie	str. 74
49 : Příčina od vodojemu	str. 75
50 : Pohled k Hostokryjím	str. 75
51 : Vodní nádrž	str. 76
52 : Hrad Nižbor	str. 76
53 : Členitá krajina	str. 77
54 : Stará cesta do Hvozda	str. 77
55 : Výstavba v Senomatech k Nouzovu	str. 78
56 : Panoramatická krajina	str. 78
57 : Zbytky obvodu tvrze	str. 79
58 : Střilna v ohrazení	str. 79
59 : Zbytky staveb	str. 80
60 : Stavby uvnitř tvrze	str. 80
61 : Znatelná výška tvrze	str. 81
62 : Pohled na Hostokryje	str. 81
63 : Místo obloženého trativodu	str. 82
64 : Cestou do Hostokryj	str. 83
65 : Pohled od Hostokryj	str. 83
66 : Kříž z roku 1790	str. 84
67 : Hranice katastrálních území	str. 85

OBSAH :

Trochu historie	
Proč ?	6
Počátek sídel	9
První záznamy	13
Bílá Hora	16
Návrat do dějin	18
Ku tvrzi Příčinské	20
Z dalších zajímavostí	33
Předbělohorská doba	41
Důsledky účasti	42
Doba po Bílé Hoře	47
Zpět před Bílou Horu	50
Vlastnické změny	54
Rozvoj panství	57
Změny psané dějinami	63
Vznik katastru obce	65
Obrazová příloha	70
Použité prameny a literatura	86
Seznam vyobrazení	87

